

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

XXXV. An, & quam culpam, & pœnam incurrat indebitè reum extrahens è
loco sacro, & quis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

sacrilagam, & iniustam non acquisiuit) consequens est, quod omnia ibi fundata, nulla, & irrita sint. Vnde fit, quod processus iudicij post huiusmodi sacrilegium, iniustam, & violentam extractionem institutus, ipso facto sit irritus; quia si fundamentum iudicij (sicuti dicebam) iure non subsistit, omnia, quæ in eo fundantur, irrita sunt consequenter, cum omnis ulterior iudicij processus fundetur in captura, per quam veluti possessio in reum acquiritur, consequens est, quod si captura illegitimè, sine iurisdictione, & per sacrilegam, & iniustam violentiam attentata fuit, reliquus etiam processus ipso iure irritus sit. Atque ita docent Farinacius, Suarez, Layman, Bonac. & alij in locis suprà cit. contra nonnullos paucos, quos innuit Suar. & Bonacina in tract. de excommuni. in particulari, disp. 2. quest. 3. punct. 16. §. 3. num. 17.

Sequitur secundo, quod Iudex secularis neque possit in dicto casu iuridicè reum interrogare, & consequenter reus non teneatur interroganti ad mentem eius respondere; quia Iudex secularis, vti dicebam, non habet iurisdictionem in reum eo modo captum, & reus eo modo captus habet ius se eximendi ab eius potestate, & procurandi, vt loco sacro liber restituatur; tum quia sicut reus, dum in Ecclesia existit, potest sine culpa resistere, ne inde extrahatur, & non tenetur Iudici seculari interroganti ad mentem eius respondere (cum sit extra eius territorium, & ius dicenti extra territorium impunè non pareatur, l. ult. ff. de iurisdic. omnium Iudic. & cap. 2. de constitut. in 6. ita neque tenetur respondere, postquam per vim extractus fuit; cum idem ius, quod ipsi ante extractionem competeat, post extractionem retinere videatur. Farinacius, Suar. & alij, quos suprà citabam.

6 Sequitur tertio, quod illegitimè extrahens, vel contra ita extractum ulterius procedens, teneatur ex iustitia compensare reo, vel eius hæredibus, omnia damna, quæ ex tali extractione reo contigerunt; quia non solum Ecclesiæ, sed etiam ipsi reo talis extractio iniuriola est; cum etiam reus (cui saltem secundariò, vt suprà dicebam, priuilegium immunitatis conceditur) ius habeat, ne in loco sacro capiatur) & sic si opus fuerit, capienti per vim possit resistere, vt suprà etiam dicebatur (& cum Iudex in reum, dum in Ecclesia existit, iurisdictionem non habeat. Vide Valentiam tom. 3. 7. disput. 6. & 15. punct. 1. quest. 2. Medinam in sum. lib. 1. cap. 16. Suarez cit. cap. 13. num. 15. Farinacium de carceribus quest. 28. num. 5. & in append. de immunit. cap. 20. num. 221. Bonac. cit. quest. 7. punct. 6. num. 1. & 2. Sanchez tom. 1. consil. moral. lib. 3. cap. vnic. dubit. 17. Scotiam theor. 385. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 14. Villalob. in summa, tom. 2. tract. 39. diff. 8. num. 4. Lezanam verb. Immunitas, num. 20. Peregrinum cap. 15. num. 26. & Ambrosinum de immunit. cap. 15. num. 7. Vide etiam S. Augustinum in persona Bonifacij Regis, cap. miror, 17. quest. 4. Syluestrum verb. Immunit. 3. in fin. Ioannem de Vichis de immunit. num. 165. Marium Ital. lib. 1. cap. 6. §. 11. num. 23. Capell. Tolosan. decis. 423. num. 3. in addit. & Decianum lib. 6. cap. 27. in princip. qui propterea, & arg. c. conquer. de restit. spo. lia. & aliorum iurium tradunt, quod illegitimè extrahens, absoluti non debeat, nisi prius restituerit Ecclesiæ extractum, & refecerit ei, vel eius hæredibus omnia damna, & interesse.

8 Obiicies, S. Th. 2. 2. quest. 99. art. 2. ad 3. docet, quod in indebita rei extractione è loco sacro, intercedat solum sacrilegij culpa: ergo.

Respondetur, distinguo ad mentem S. Th. antecedens, intercedat solum sacrilegij culpa per se, & primariò, concedo; secundariò, & consecutiue etiam (quatenus scilicet, supposita immunitate, competit reo ne inuitus ab Ecclesia extrahatur) nego.

Instabis, nullus extrahens est, qui talem extractio re-stitutionem faciat: ergo.

Respondetur, id esse, vel quia extrahens bona fide extrahit, putando in casu, quo extrahit, extrahere sibi licere ex probabili aliqua opinione Doctorum, vel dato, quod mala fide extrahat, id esse, quia sequitur opinionem eorum, qui dicunt, quod in indebita rei extractione è loco sacro, intercedat solum sacrilegij culpa contra locum sacrum, & non etiam iniustitiæ contra reum extractum, quorum Doctorum opinionem probabilem putant Suarez, & Bonac. in locis suprà cit. licet alij quos citat, & sequitur Diana part. 6. tract. 1. resol. 32. meritò ad id ex rationibus suprà adductis non consentiant. Et si contra eos obiicias, talem restitutionem non esse vsu receptam; respondent, esse tamen illam vsu recipiendam, & iudicibus restitutionis obligationem imponendam, non obstante consuetudine in contrarium; quia huiusmodi consuetudo, quandiu durat priuilegium immunitatis locis sacris concessum, est contra ius naturæ, contra quod induci non potest consuetudo. Vide Valentiam loc. cit. vers. ad primum argumentum, & Suar. cit. num. 15.

DVBITATIO XXXV.

An, & quam culpam, & poenam incurrat indebitè reum extrahens è loco sacro. Et quis?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SVMMARIVM.

- 1 Extrahens indebitè reum à loco sacro incurrit culpam sacrilegij grauissimam, quia in re grauissima facit contra sanctitatem Ecclesiæ, & infert iniuriam grauissimam Deo, cui Ecclesiæ dicata est.
- 2 Extrahens indebitè reum è loco sacro incurrit infamiam ex legibus Caroli IV. & inhabilitatem ad Concilia publica, & priuationem honorum ex iisdem legibus.
- 3 Item incurrit poenam capitalem, quia reputatur crimen istud crimen læsæ maiestatis, cum Diuinam Maiestatem offendat, qui eius domum violat.
- 4 Extrahens indebitè reum ab Ecclesiæ, & surpat iurisdictionem Pontificis, de cuius licentia solum reus in Ecclesiæ existens extrahi inde potest.
- 5 Poena iuris civilis circa punitionem extrahentis reum ab Ecclesiæ, non videtur vsu recepta, quia iam in puniendo, quam in indicando tale crimen, non iuri civili, sed iuri canonico standum est.
- 6 Item incurrit de iure canonica poenam pecuniariam aliquando 30. librarum examinatis argenti, aliquando nonaginta solidorum.
- 7 Poena pecuniaria in tali casu inspecta qualitate delicti, & persona poterit arbitrio Iudicis moderari.
- 8 Poena laica contra immunitatis Ecclesiæ Violatores non est antiquata, contra nonnullos Doctores, quia per Tridentinum, & constitutionem Gregorianam renouantur circa id omnes poenæ in antiquis canonibus laicæ.
- 9 Item incurrit poenam excommunicationis non laicæ, sed ferenda sententia, tam vigore Iuris communis, quam etiam constitutionis Gregorianæ.

- 10 *Auctor existimat ponderando verba constitutionis, & praesertim particulam (ipso facto) quod sic Extrahentes sint ipso iure excommunicati.*
- 11 *Clemens VIII. & Paulus V. declaraverunt sic extrahentes esse ipso iure excommunicatos.*
- 12 *Poenas, & censuras dictas incurrit, qui extrahit in casibus non exceptis, vel extrahit non servata forma Bullae Gregorianae.*
- 13 *Quapropter incurrit, qui extrahit absque licentia Episcopi, vel si cum licentia Episcopi, absque interuentu persona Ecclesiastica, ad hoc ab Episcopo deputata.*
- 14 *Idque in opinione multorum, etiamsi extrahat ad bonum finem, quod Auctori non probatur.*
- 15 *Item, si extrahat quem notorie constat commississe delictum in Gregoriana exceptum.*
- 16 *Incurrit etiam poenas, & censuras dictas, qui eum, quem notorie constat commississe delictum exceptum, si Episcopus extrahendi facultatem indebitè negavit, extrahit cum magno scandalo, quem sine scandalo extrahere potuisset.*
- 17 *Item, qui captum, & extractum de licentia Episcopi, vel etiam sine licentia Episcopi indebitè denegata, reponit in carceribus Curiae secularis.*
- 18 *Libertatem nonnulli, dummodo id fiat nomine proprio, secus si reponant in propriis carceribus nomine Episcopi, et ibi tutius custodiantur? Quod Auctor non facile concesserit.*
- 19 *Potest Index apponere debitam custodiam ad carcerem Curiae Ecclesiasticae, si ibi repositus fuerit extractus.*
- 20 *Non potest tamen inde reum extrahere, donec Episcopus cognouerit, an reus crimen exceptum commiserit.*
- 21 *Postquam autem Episcopus id cognouit, debet eum consignare Curiae seculari.*
- 22 *Incurrit etiam censuras dictas qui extrahit personam Ecclesiasticam, etiamsi hoc commiserit crimen exceptum, dummodo seruauerit requisita Concilij Tridentini.*
- 23 *Item incurrit, qui cognoscit de crimine ad forum Ecclesiasticum pertinenti.*
- 24 *Iudex mandans extrahi reum à loco sacro in casibus non exceptis, & etiam sic extractum Ecclesiae non restituens, irritum mandatum exequentes, consanguinei, & amici ipsius occisi incurrunt excommunicationem contra Gambacurtiam.*
- 25 *Index qui non restituit reum ab Ecclesia ipso iustitiam extractum, incurrit poenas Gregorianae constitutionis.*
- 26 *In legem committit non solum qui contra iuris verba facit, sed etiam qui contra mentem.*
- 27 *Constitutio Gregoriana, ne elusoria reddatur, extendenda est ad mandantes, & non resistentes, etiamsi de his in illa mentio non fiat.*
- 28 *Verba (quocumque dignitate praesulgeant) apposta in Constitutione Gregoriana, non de Extrahentibus, cum ytales sint, sed de mandantibus intelligi debent.*
- 29 *Confugiens ad Ecclesiam neque à persona priuata extrahi potest, contra Gambacurtiam.*
- 30 *Iura generaliter loquentia generaliter sunt intelligenda.*
- 31 *Carceratus in alieno Territorio, vel in Ecclesia, non potest etiam pro illa iusta causa ad instantiam cuiusvis in carcere detineri.*
- 32 *Res irae sit cum onere suo, & res furitua transit ad quemcumque cum onere restitutionis.*
- 33 *Pecatum, quod ex confessione etiam mediata scitur, transit ad quemcumque cum onere sigilli sacramentalis.*
- 34 *Reus ab Ecclesia iniuste extractus, si postea à car-*

cere aufugiat, & iterum capiatur in loco eadem non immuni, Ecclesia restitui debet, propter rationem dictam.

- 35 *Constitutionis Gregoriana verba, videlicet (extrahunt, capiunt, incarcerationant) ut inania, & superflua non sint, & suum operentur effectum, valent ac si ab aliis extractum non restituant.*

Respondetur (quidquid sit de culpa iniustitiae contra reum extractum, de qua dixi dub. praeced.) incurrit culpam sacrilegij grauissimam (sicut & quodcumque alia ratione violat immunitatem Ecclesiasticam) quia in re grauissima facit contra sanctitatem Ecclesiae, in cuius honorem immunitas haec introducta est; & consequenter infert iniuriam grauissimam Deo, cui Ecclesia dicata est. Atque ita constat ex cap. sacrilegium, 17. quest. 4. & ex poenis subsequenter grauissimis, sub quibus prohibetur talis extractio, docet S. Thom. communiter receptus in 2. 2. quest. 99. art. 2. ad 3.

Secundò, incurrit infamiam ex legibus Caroli IV. de quibus de cortia epit. 29. & inhabilitatem ad consilia publica, & priuationem honorum ex iisdem legibus.

Tertiò, incurrit poenam capitale, ut habetur in l. presenti, & l. fidei, C. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt, quia reputatur crimen istud, crimen laesae Maiestatis, cum diuinam Maiestatem offendat, qui eius domum violat; tum quia usurpatur iurisdictio Pontificis, de cuius licentia solum reus in Ecclesia existens, extrahi inde potest. Atque ita docent Bacconus in 4. distinct. 12. art. 1. m. 5. Tufchus verb. Eccles. conclus. 8. num. 2. & 4. Azot 2. part. lib. 9. cap. 9. quest. 11. Clar. in pract. quest. 68. Decian. lib. 6. cap. 18. num. 4. Scott. epit. 152. & theor. 387. Suar. de relig. lib. 3. cap. 13. n. 7. Menoch. de arbitr. lib. 2. cap. 360. num. 68. Thesaurus in pract. part. 2. verb. immunitas, cap. 1. Farinac. de carceribus, quest. 28. num. 2. & in append. de immunit. c. 20. num. 309. Anastas. Germon. de sacror. immunitat. lib. 2. cap. 18. num. 6. & Bonac. disput. 3. quest. 7. de immunitat. punct. 6. num. 5. & alij passim.

Quamvis haec poena (ut aduertunt Suarez cit. c. 13. num. 6. Bonac. cit. num. 5. Clarus §. fin. quest. 30. & Decian. citato num. 4.) non videatur vlti recepta, ex eo, quia tam in puniendo, quam in iudicando tale crimen, non iuri Ciuili, sed iuri Canonico standum sit, sicuti rectè docent Doctores, quos refert, & sequitur Couar. 2. 2. art. cap. 20. num. 3. Item & docent Decian. loco supra cit. num. 16. & cap. 25. num. 7. & Farinac. de car. crimin. quest. 28. num. 6.

Quartò, incurrit de iure Canonico poenam pecuniariam, aliquando 30. librarum examinati argenti, aliquando nonaginta solidorum, uti tradit Hostiens. in sum. m. de immunit. num. 24. Quam tamen poenam pecuniariam poterit Iudex pro suo arbitratu, pensata delicti qualitate, & delinquentis conditione moderari, & suo iudicio cum poenitentia publica muldare, sicuti habetur in c. quisquis, & c. si quis contumax, 17. quest. 4. vers. Componas, & docent Hostiens. loco supra cit. Gutier. pract. 99. ciuil. lib. 3. quest. 4. m. 11. Farinac. de carcerib. quest. 28. num. 5. & in append. de immunit. cap. 20. num. 320. Suar. num. 7. Lezana num. 21. & Ambrosin. de immunit. c. 15. n. 7.

Et quamvis nonnulli Doctores (quos refert, & sequitur Clarus supra, & Decian. lib. 6. cap. 28. num. 8.) velint, poenam hanc esse antiquatam, dicendum tamen contrarium est, quia per Tridentinum sess. 25. cap. 20. & per Constitutionem Gregorij XIV. renouantur omnes poenae in antiquis Canonibus late contra immunitatis violatores: tum quia haec poena (si scilicet in Ecclesiae cultum applicetur, ut de iure applicari debet) efficacius Ecclesiae satisficit. Atque ita docent

docent Tufch. verb. Ecclesia, concl. 8. n. 11. Farin. de carcerib. cit. q. 28. n. 5. & in append. de immunit. cit. cap. 20. n. 3. 9. Ambrosin. cit. c. 1. n. 1. & 2. & Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 6. n. 5.

- 9 Quinto incurrit poenam excommunicationis, cap. nouerit, de sent. excomm. cap. si cui antiquitus, cap. frater, cap. definit, ap. miror, cap. quisquis, cap. si quis contumax, 17. q. 4. In his tamen iuribus non est excommunicatio ipso facto lata, sed ferenda, & comminatoria sub conditione, si violator immunitatis Ecclesiasticae reum non restituat, nec satisfaciatur, uti notat Suar. loc. cit. c. 13. n. 3. Zerola in praxi, verb. immunitas, vers. 24. Peregrin. c. 25. n. 3. Silu. verb. immunitas 3. q. 8. & Farin. de immunit. Ecclesiast. c. 20. n. 3. 12. Quapropter Socin. Turcremata, Gofred. & alij apud Farinac. in append. de immunit. c. 20. n. 3. 12. item & Suarez n. 7. putant, quod spectato iure communi, nulla censura de facto lata tali crimini annexa sit, & fortasse (sicuti præter alios docet Zambell. in rept. mor. verb. Ecclesia quoad eius immunitatem, n. 23. de facto lata, neque etiam annexa est, spectata Constitutione Gregorij XIV. ex eo, quod in ea sic statuitur: Si quis quovis preterea quidquid præter, aut contra huius nostre Constitutionis tenorem attentare præsumpserit, declaramus eum ipso facto censuræ, & poenæ easdem incurere, quæ contra libertatis, iuris, & immunitatis Ecclesiastica violatores per sacros Canones, Concilior. &que generalium, & nostrorum Prædecessorum Constitutiones sunt promulgatae, &c. Ex quibus verbis (cum intendat ibi Pontifex antiquas poenas renouare) solum sequitur, quod talis violator excommunicationem incurrat, si per sacros Canones, vel Concilia lata sit. Quapropter cum nullibi lata ipso facto reperiatur, dicendum videtur, quod ipso facto etiam spectata Constitutione Gregorij XIV. illam non incurrat.

- 10 Nihilominus contrarium probabilius dicendum sentio, sicut & sentiunt Farinac. in append. de immunit. c. 20. n. 3. 13. & segg. Diana part. 6. tract. 1. resol. 34. Mar. Ital. de immunit. Ecclesiast. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 29. & segg. Larrea de immunit. part. 4. n. 8. Thesaurus in praxi, part. 2. verb. immunitas, c. 1. Lezana eod. m. verb. n. 11. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 6. n. 5. & inclinatur Naldus verb. casus referuntur, n. 1. & probatur, quia illa verba Constitutionis ipso facto (ne superflua esse dicantur, aliquid operari debent; sed si excommunicationem ipso facto non inferrent, nihil operarentur (siquidem excommunicatio ferenda iam habebatur in cit. cap. antiquitus, cit. cap. frater, & cit. cap. definit, 17. q. 4.) ergo, &c. tum quia in cit. Constit. dicitur, quod talis violator incurrat ipso facto censuras aduersus libertatis, iuris & immunitatis Ecclesiasticae violatores à sacris Canonibus, Conciliis & Pontificum Constitutionibus promulgatas: sed promulgata est iam excommunicatio cit. iuribus aduersus illos: ergo ipso facto excommunicationem incurrit: tum quia ita declarauit Clemens VIII. & Paulus V. (uti testantur Farinac. Mar. Ital. Diana, & Bonac. in loc. supra cit. ergo, &c.

- 12 Cæterum has dictas poenas incurrit primò, qui extrahit in casibus non exceptis (de quibus dixi dub. 1. & segg.) & qui extrahit non seruata forma Bullæ Gregorij XIV. ibi: Volumus, distaque auctoritate decernimus, & declaramus, ut Curia secularis, eiusque Iudices, & Officiales ab Ecclesiis, Monasteriis, locisque sacris prædictis laicum aliquem, ut præfertur, delinquentem in nullo ex casibus supradictis sine expressa licentia Episcopi, vel eius Officialis, & cum interueniu persona Ecclesiastica ab eo auctoritatem habentis, ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores, etiam si alij Ordinarij sint, aut nullius diocesis, aut conseruatores ab hac Sede specialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat: occurrente autem casu in loco exempto, & nullius diocesis, tunc ad Episcopum viciniorum deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios, capere, ex-

trahere, aut incarcerare non possunt nisi eo casu, quo ipsa Episcopus, & dictæ persone Ecclesiæ requisitæ, illos in delictis superius expressis culpabiles tradeat, aut captura, & incarcerationi interuenire, & assistere recusauerint; tuncque reuerentia Ecclesiæ, & locis sacris debita memores prædictos delinquentes minori, quo id fieri poterit, cum scandalo, & tumultu extrahere curent.

Vnde sequitur, dictas poenas incurere Ministros Curia secularis, si extrahant absque licentia Episcopi, vel si cum licentia Episcopi, absque interuentu personæ Ecclesiasticæ, ad hoc ab Episcopo deputatæ, quia in utroque casu non seruatur forma in Bulla Gregorij præscripta. Doctores, quos citat, & sequitur Gambacurta lib. 8. c. 10. num. 8. Idque ampliant Farinac. in append. c. 20. n. 325. & Genuens. in praxi. c. 22. n. 9. etiam si fiat ad bonum finem, quia Gregorius prohibet extrahi pro quacunque causa: quæ de re tamen vide dub. sequenti. in fine. Ampliant secundò alij iuxta ea quæ dicam dub. 40. sect. 2. contra Gambacurram lib. 6. c. 10. n. 2. etiam si extrahatur is, quem notorie constat commississe delictum in Gregoriana exceptum; quia cum Summus Pontifex absolute, & indistincte prohibeat vllum capi, vel extrahi absque licentia Episcopi, adhuc in tali casu non seruatur forma in dicta Bulla Gregorij præscripta.

Sequitur 2. dictas poenas incurere Ministros Curia secularis, si (etiam quem notorie constat commississe delictum exceptum, & Episcopus eum extrahendi facultatem renuit concedere) extrahant eum magno scandalo, quem alioquin sine magno scandalo extrahere potuissent, ut si vulnera, vel mortem infligant, cum alioquin commodè illatum, & viuum capere potuissent; quia similiter in hoc casu non seruatur forma in Bulla Gregorij præscripta. Doctores, quos sequitur Gambac. cit. c. 10. n. 11.

Sequitur 3. propter eandem rationem idem dicendum esse, si captum, & extractum de licentia Episcopi, vel etiam sine ipsius licentia, quam renuit concedere in casibus in Bulla exceptis, reponant in carceribus Curia secularis; quia in Bulla præscribitur, reponi in carceribus Curia Ecclesiastica: quare si ministri Curia secularis reponant in propriis carceribus, excommunicationem incurrunt, quia attentant aliquid contra formam in Bulla præscriptam. Quod tamen quidam limitant, modò Ministri Curia secularis id faciant auctoritate, vel nomine proprio, secus si reponant in propriis carceribus nomine Episcopi, ut ibi tutius custodiatur: in hoc enim casu putant, excommunicationem non incurri, quia tunc censetur reus reponi in carceribus Curia Ecclesiastica, cum ibi nomine Episcopi reponatur. Doctores, quos sequitur Gambacurta loc. cit. n. 12. quamvis horum Doctorum opinionem non facile in praxi concesserim, cum in Bulla præscribatur, extractum reponi in carceribus Ecclesiasticis.

Additur 1. in Bulla, quod post dictam actionem à Curia seculari in extractum è loco sacro, & repositum in carceribus Curia Ecclesiastica debita custodia adhibeatur. Quod intellige, non præceptiue, sed permissiue, ne reus interim effugiat, ut patet ex forma loquendi, ibi: sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia data illis, si quis per Curiam secularem, &c.

Additur 1. quod non liceat Ministris Curia secularis huiusmodi delinquentem repositum in carceribus Curia Ecclesiastica inde extrahere, donec Episcopus, aut alius ab eo deputatus cognouerit, an is commiserit crimen in Bulla exceptum; quare si secus fiat, excommunicatio incurreret à Ministris Curia secularis.

Aduerte 3. quod huiusmodi delinquens, postquam Episcopus cognouit, eum commississe crimen exceptum,

prum, consignandus sit Curie seculari: quare si Ministri dictae Curie secularis propria auctoritate dictum delinquentem extrahant e carceribus Curie Ecclesiasticae, excommunicationem incurrunt, quia faciunt praeter formam in Bulla praescriptam.

22 Et similiter excommunicationem incurrunt, si capiant, vel extrahant, &c. personam Ecclesiasticam, etiam si commiserit crimen exceptum, quia licet ob hoc non gaudeat privilegio immunitatis laicalis, gaudebit tamen privilegio immunitatis personalis, quod competit personae ratione status Ecclesiastici, si servauerit requisita Concilii Tridentini *sess. 23. cap. 6.* quae si non servauerit, neque gaudebit privilegio personali.

23 Vide *dub. 18. sect. 11. & seqq. & c. 4. per tot.* Excommunicationem etiam incurrunt Ministri Curie secularis, si cognoscant de criminibus ad forum Ecclesiasticum pertinentibus in casibus, qui ex iuris dispositione non permittuntur. Vide *c. 3. §. 9. & 10. per totum.*

Secundo contra nonnullos dictas penas incurrunt iudex, qui mandat extrahi, vel iam ab aliis extractum Ecclesiae non restituit, in casibus similiter non exceptis; quia in utroque casu operatur iudex contra, vel praeter Bullam Gregorij XIV. ob quam eandem rationem, uti dicebam, easdem penas incurrunt birruarii mandatum exequentes, & (non renuente Cutello de *immunit. Eccles. lib. 1. §. 16. n. 14.*) quaelibet aliae privatae personae (ut consanguinei, vel amici ipsius occisi, cum Bulla generaliter loquatur de facientibus aliquid contra, vel praeter formam in ipsa praescriptam, & non tantum de Ministris Curie; quidquid in contrarium quoad hoc dicat Gambacurt. *lib. 8. cap. 7. num. 4. & 5.*) reum extrahentes, vel ad id aliquo modo iuvantes: atque ita docent Suar. *tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 3. c. 13. n. 17.* Farinac. in *append. de immunit. c. 20. n. 324.* Peregrin. de *immunit. Eccles. c. 14. n. 10.* Mar. Ital. de *immunit. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 38. & 39.* & Genuens. in *prax. c. 26. n. 7.* & colligitur ex *c. reum. & c. de finit. 17. §. 4.*

Has, inquam, dictas penas incurrunt iudex, qui reum e loco sacro extrahi mandat. Doctores communiter, etsi nonnulli contrarium sentiant; quin & iudex, qui illum ab ipsius familia, vel ab occisi consanguineis, aut amicis (etiam ipso inscio) extractum Ecclesiae non restituit, vel mori facit; quia per quamlibet istarum actionum (ut supra dicebam) operatur contra Constitutionem Gregorij XIV. in qua de facto excommunicantur attentantes facere aliquid praeter, vel contra formam ipsius Constitutionis, quae cum velit, confugientes ad Ecclesiam immunitate gaudere, iudex etiam non restituens, videtur non solum praeter, sed etiam contra constitutionem attentare, & operari, maxime si extractum mori faciat, cum illum reducat ad terminum, ut non possit amplius immunitate gaudere: tum quia in legem committit, non solum qui contra eius verba facit, sed etiam qui contra mentem, *l. non dubium. Cod. de legib. & docent ibi Bart. & alij Iuristae passim:* tum quia alioquin Constitutio de facili elusoria redderetur: ergo ne talis illa reddatur, extendenda est ad mandantes, & non restituentes, etiam si de his in illa mentio non fiat, & etiam si de censuris, quae stricti iuris sunt, agatur, *c. si sententia. §. fin. & c. si civitas, de sententia excomm. in 6.* & docent ibi Franchus, & Probus. Gloss. in *cap. quamquam, de usuris in 6.* & Imola in *l. si vero, §. de viro, ff. solut. matrim.* tum quia verba illa, quae apponuntur in Constitutione, *Quavis dignitate praesulgeant*, intelligi non possunt de extrahentibus (cum tales vilis conditionis esse soleant): ergo necessario intelliguntur de iudicibus mandantibus reum extrahi, vel illum Ecclesiae non restituuntibus: Quapropter etiam si reus a personis privatis, ut ab amicis, vel consanguineis occisus (iudice, & eius ministris inscius) ex Ecclesia

extractus fuerit, iudex, & eius ministri illum de manibus eorum accipientes, ut dictas penas non incurrant, tenentur extractum Ecclesiae restituere, ut patet ex dictis.

Confirmatur, quia confugiens ad Ecclesiam, neque a persona privata extrahi potest (ut supra contra Gambacurtam dicebatur, & ulterius probatur ex *cap. reum, c. de finit. 17. §. 4. & ex l. 2. Cod. de his qui ad Ecclesiam confugiunt*, cum enim haec iura generaliter intelligenda sint, *l. 1. §. generaliter, ff. de legatis praestandis*) ergo extractio, etiam in tali casu, fuit non solum illicita, sed etiam irrita, & nulla: & consequenter sic extractus non poterit iuridice a Iudice seculari incarcerationi (quamdiu per extractum non steterit, ut in Ecclesia reponatur) sed debet statim Ecclesiae restitui, vel reponi in carcere Curiae Ecclesiasticae, donec iudex Ecclesiasticus cognoverit, an ille delictum exceptum perpetraverit. Vide quae *dub. 33. & 34.* dicebantur.

Confirmatur secundo, quia carceratus in alieno territorio, vel in Ecclesia (propterea in casu nostro) non potest, etiam pro alia iusta causa, ad instantiam cuiusvis in carcere detineri, sicuti recte docet Bart. in *q. 6. incipiente Lapis.* Item & Baldus in *l. fin. de iurisdic. omni. iudic. & in consil. 90. vol. 5.* Parisius *consil. 101. vol. 3.* Brun. de *cess. bonorum, 11. §. 4. in princip.* Anton. Gom. *lib. var. resolut. de captivitate reorum, n. 4.* & nos etiam supra cit. *dub. 33.* dicebamus: ergo nec poterit etiam in casu nostro.

Confirmatur tertio, quia sic extractus est affectus pro restitutione Ecclesiae, quae per iniuriam spoliata fuit: ergo ad quemcumque transierit, cum tali onere transit, *argum. l. si obd. §. 1. C. de furtis, & §. furtiva, Instit. de usufructu.* ubi res furtiva transit ad quemcumque cum onere restitutionis, cui de iure competit, scilicet domino suo: & similiter peccatum, quod ex confessione, etiam mediate, scitur, transit ad quemcumque cum onere sigilli sacramentalis: Quapropter recte dixit Anton. de Marinis *resol. quotid. cap. 80. & Diana part. 4. tract. 1. resol. 34.* quod reus ab Ecclesia iniuste extractus, si postea e carceribus aufugit, & iterum capiatur in loco, etiam non immuni, Ecclesiae restitui debeat, propter rationem dictam.

Confirmatur quarto, quia hoc ipsum expressè praecaveri videtur a Gregorio XIV. in his verbis, *extra- hunt, capiunt, vel in carcerant*, scilicet extractum, ad hoc, ut omnia verba operentur effectum, & inania, seu superflua non sint, iuxta *c. Pastoralis, de appellat. vbi Ant. Abb. Praeposit. Franch. & alij passim.* Accedit, quod ly vel, facit propositionem alternatiam, quae verificatur adimpleta altera parte.

Atque ita docent Farinacius, Marius Ital. & Genuens. in *locis supra cit.* Item Megalius in *3. part. lib. 4. cap. 2. quest. 1. num. 32.* Diana *part. 1. tract. 1. resolut. 16.* Bonac. in *Decalog. disput. 3. quest. 7. de immunit. punct. 9. num. 10.* & Valentia *tom. 3. disput. 6. quest. 15. punct. 1. ad 2.* contra Suar. de *relig. tract. 2. lib. 3. cap. 13. num. 17. & 19. in fin.* Gambacurtam *cit. lib. 8. cap. 7.* & Cutel. *vbi supra*, qui contrarium sentiunt ex eo, quia iudex secularis, & eius Ministri in tali casu (cum reum reperiant extra Ecclesiam ab aliis extractum) exercent suam potestatem extra locum sacrum. Ad quod tamen fundamentum facile responderetur ex dictis. Vide quae dicuntur *infra dub. 39.*

SECTIO II.

Difficultates, earumque solutiones.

S V M M A R I V M.

1. *Iudex, qui non mandauit extrahi reum ab Ecclesia, si tamen restituat, cum sit sub eius potestate, non peccat ratione mandati, sed ratione indebita retentionis.*
2. *Iudex, qui non mandauit extrahi reum ab Ecclesia, sed extractum non restituit, cum sit sub eius potestate, peccat violando reuerentiam de iure Ecclesie, & immunitatem eius, & quoad utrumque facit contra Gregorianam.*
3. *Iudex, qui reum nulliter, & inualide extractum etiam ipso inspecto, Ecclesie non restituit, censetur primò extrahere, seu capere ab Ecclesia.*
4. *Ratificans percussorem Clerici non factam suo nomine peccat, sed non incurrit excommunicationem Canonis.*
5. *Ratificans tamen extractionem rei, indebite detentioni cooperando, non solum peccat, sed incidit in excommunicationem.*
6. *Consulens extractionem rei non incurrit censuras, & penas Gregorianas.*
7. *Neque etiam, qui illam ratam solum habet.*
8. *Neque Episcopus, aliusve Prælatus, qui extrahit, vel extrahi mandat, si id faciat quatenus vitur potestate Ecclesiastica, secus si prout vitur potestate laica.*
9. *Respondetur ad opposita.*

Obiicies ex Cutell. loc. supra cit. saltem Iudex, qui sine mandato proprio extractum reum, iamque in suo posse sine propria culpa existentem non restituit, non peccat: ergo non incurrit excommunicationem, cum hæc necessariò supponat peccatum mortale.

Respondetur ex dictis, nego antecedens.

Instabis: non peccat violando reuerentiam debitam Ecclesie, nec violando immunitatem eius, qui ad Ecclesiam confugit, iuxta cap. sicut antiquitus, ibi: *Qui autem confinia eorum infringere tentauerit: & c. minor, ibi: Hominem ab Ecclesia rapuisti, & paulò post: Ecclesia igitur illasum renoua, quem irreligiose rapuisti, & in cap. frater, ibi: In contumeliam religionis, acerbam nimis, & plebilibi contumacia profuisse, qui confugientem ad Ecclesiam supra Curialem suam, nec ibi quidem tutum de iniuria sua securum esse dimiserunt. Et infra: Hi, qui in iniuriam sanctorum locorum profuisse probantur: & in Canon. si quis contumax, ibi: Timorem Dei, vel reuerentiam sanctarum Ecclesiarum non habuerit: ergo, &c.*

2. Respondetur: nego antecedens, sed peccat quoad utrumque, siquidem Ecclesie, quæ per iniuriam est spoliata, reum per iniuriam extractum non restituit:
3. & sic quoad utrumque facit contra Gregorianam. Accedit, quod cum extractio fuerit non solum illicita, sed etiam nulla, & inualida, sicut dicebam, Iudex, qui reum sic extractum Ecclesie non restituit, ipse censetur primò extrahere, seu capere ab Ecclesia.
4. Virgebis, qui approbat percussorem Clerici factam, licet peccet, non incurrit excommunicationem, nisi illa nomine suo fuerit facta, vel ab ipso mandata, cap. cum quis, 23. de sentent. excomm. in 6. ergo & Iudex, qui approbat extractionem rei ab Ecclesia, licet peccet, excommunicationem similiter non contrahet, nisi extractio similiter nomine suo fuerit facta, vel ab ipso mandata.

Respondetur, concedo antecedens: at nego consequentiam, & disparitas est, quia posterior excommunicatio, ut patet ex dictis, fertur diuerso modo, quo fertur prior: non enim omnis excommunicatio fertur eodem modo, scilicet in easdem personas, vel actiones.

Respondetur 2. distingo consequens: ergo & Iudex, qui approbat extractionem rei ab Ecclesia, licet peccet, excommunicationem similiter non contrahet, nisi extractio similiter nomine suo fuerit facta, vel ab ipso mandata, distingo: si approbet quoad effectum tantum, concedo; si approbet vterius etiam quoad effectum, reum scilicet sic ab aliis extractum retinendo, & incarcerando, nego; quia sic progreditur ad actum, cui etiam à Gregorio XIV. eadem excommunicatio allegata est, ut patet ex dictis: sicut excommunicationem contraheret, qui percussorem Clerici nomine suo non factam, non solum approbaret quoad effectum, sed etiam quoad effectum, vterius scilicet Clericum percutiendo.

Petes 1. An penas, & censuras dictas incurrat, qui consulit aliquid contra, vel præter formam illius Bullæ.

Respondetur negatiue, quia penas, & censuræ latae contra facientem, vel attentantem non complectuntur consulentem, quapropter, ut eum complectantur, solet legislator in eis explicare.

Petes 2. An incurrat, qui solum ratam habet extractionem rei?

Respondetur etiam negatiue; quia cum ratihabitio sit posterior factio, qui ratum habet, non dicitur attentare, sed approbare factum; quapropter ut excommunicatio Canon. si quis suadente, eum complectatur, explicuit legislator.

Petes 3. An incurrat Episcopus, vel alius Prælatus, qui extrahit, vel extrahi mandat contra vel præter formam præsentis Bullæ?

Respondetur, quod (licet Gambacurt. lib. 8. c. 9. n. 7. & seq. simpliciter affirmet, quia si Ecclesiastici immunitatem non seruant, neque eam seruabunt Ministri Curie secularis ob prauum Ecclesiasticorum exemplum: tum quia postquam Gregorius in hac Bulla expressit nonnulla seruanda, tam à laicis, quam à Clericis, absolute excommunicat omnes temerarios huius Bullæ transgressores, qui aliquid contra, vel præter formam in ea expressam attentare præsumperint) tamen distinguendum sit, vel Episcopus, aliusque Prælatus id facit, quatenus vitur potestate laica, ut si dominium temporale habeat, vel Principis officialis sit, & hoc titulo procedat, vel quatenus vitur potestate Ecclesiastica, siue ordinaria, siue delegata. Si primum, absque dubio incurrit excommunicationem præsentis Bullæ; quia tunc procedit ut laicus. Si secundum, satis probabiliter non incurrit, quia satis probabiliter præsentis Bulla solum introducta est in præiudicium potestatis laicæ, ad refranandam scilicet temeritatem, & audaciam laicorum, qui confugientes ad Ecclesiam propria autoritate extrahebant, uti dub. 10. sect. 12. dicebam.

Quapropter ad primum Gambacurtæ argumentum respondetur, quod laici arrepturi sint occasionem scandali, si Ecclesiastici non seruent immunitatem, cum procedunt autoritate laica, secus cum procedunt autoritate Ecclesiastica, cum immunitas Ecclesie, uti dicebam, introducta sit solum in ordine ad potestatem laicam, non item Ecclesiasticam.

DVBITA